

מהפכן החצר של האו"ם

הלל נייער

ב 26 במרס 2008, לקול תשואות מקיר אל קיר, נבחר ז'אן זיגלר בידי מועצת האומות המאוחדות לזכויות האדם, שנוסדה זה לא מכבר, לשמש אחד מיועציה המומחים. לא הייתה זו התפתחות בלתי צפויה. בדצמבר 2007 הודיעה ממשלת שווייץ כי היא מציגה את מועמדותו של זיגלר לתפקיד, ופתחה במסע שתדלנות חסר תקדים למען בחירתו. במסגרת קמפיין זה נשלחו לאישים רמי מעלה בבירות העולם חוברת מפוארת, המתעדת את "מחויבותו הבלתי מעורערת" של זיגלר לזכויות האדם ואת "בקיאותו המעמיקה" בנושא. כך מצא עצמו שוב זיגלר – פרופסור לסוציולוגיה, חבר הפרלמנט השווייצרי לשעבר ו"המדווח המיוחד על הזכות למזון מטעם מועצת האו"ם לזכויות האדם" – במרכז של הילולת הערצה וחנופה. היה זה ניצחון נוסף בקריירה הייחודית שלו.

זיגלר, שזכה בשנת 1977 למעמד של מרצה מן המניין באוניברסיטת ז'נבה, יסד וניהל בה את "המעבדה החברתית לציוויליזציות העולם השלישי". הוא לימד באוניברסיטאות אירופיות רבות ובהן הסורבון, שבה שימש בשנת 1984 פרופסור חבר לסוציולוגיה ולכלכלה. במרס 2004 הוענק לו תואר דוקטור לשם כבוד מאוניברסיטת מון-הינו הבלגית והוא זכה לכינוי "קונדורסה המודרני", על שם הפילוסוף הדגול, בן תקופת הנאורות, שכתב על זכויות האדם. זיגלר חיבר

למעלה מעשרים ספרים המיועדים לקהל הרחב; רובם ככולם מוקדשים לקידום התזה הגורסת שהרעב ושאר המצוקות האנושיות הם פירות הבאוושים של הקפיטליזם המערבי ושל הגלובליזציה. כמה מספריו, דוגמת שליטיו החדשים של העולם מ־2002 ואימפריית הבושה מ־2005, ראו אור בהוצאות ספרים צרפתיות מובילות והפכו לרבי־מכר באירופה. זיגלר מוזמן תכופות לדון בספריו מעל במות מכובדות, כגון TV5, ערוץ הטלוויזיה הבינלאומי בשפה הצרפתית.¹ הצלחתו הספרותית זכתה להכרה רשמית בצרפת ב־1994, אז העניק לו משרד התרבות הצרפתי את התואר "אביר מסדר האמנויות והספרות". תואר יוקרתי זה מוענק לאנשים התורמים להעלאת קרנן של הספרות והאמנות בצרפת וברחבי העולם כולו. שלא במפתיע, מבליט זיגלר את העיטור שקיבל בקורות החיים שלו.

אולם להצלחתו הגדולה ביותר זכה זיגלר בתקשורת האירופית, הרואה בו סמכות מכובדת ואמינה ביותר בתחום ההגנה על זכויות האדם. עיתונים צרפתיים מובילים כגון לה מונד, לה פיגרו, ליברסיון ולה קרואה, וכן העיתון לה טאן הרואה אור בז'נבה, מצטטים אותו בקביעות. כתבות דיוקן על אודות זיגלר הופיעו בכתבי עת אירופיים מן השורה הראשונה, כמו השבועון הגרמני דר שפיגל.² בשווייץ העניקה לו התאחדות העיתונות הזרה את פרס האישיות הפופולארית ביותר.³ "אתה נס קטן", הכריז העיתונאי דניאל מרמה כשראיין את זיגלר באפריל 2007 לתכנית הרדיו הצרפתית האהודה לו הייתי שם, המשודרת בערוץ הממשלתי 'פראנס אינטר'. "[יש לך] נטייה ותחושה... מדהימות להוקעה ולמרי".⁴

בקצרה, ז'אן זיגלר הוא אחד מיקריה של האליטה האקדמית, הספרותית והתקשורתית של אירופה. אין ספק שמעמדו זה לא היה בגדר בעיה לו היה אידיאליסט בלתי מזיק ותו לא – אך הוא אינו כזה. מלבד היותו אחד הפעילים האידיאולוגיים המפורסמים והמצליחים ביותר באירופה, זיגלר עוסק בהטפה בלתי נלאית נגד ארצות־הברית וישראל, ומשמש בה בעת מליץ יושר לכמה מן הרודנים הגרועים ביותר מן העולם השלישי, ובהם מועמר קדאפי מלוב, רוברט מוג'בה מזימבבואה ופידל קסטרו מקובה. למרבה הצער, סוגיית הרעב תופסת רק מקום משני בעיסוקיו כמדווח מיוחד על הזכות למזון, ואת עיקר מאמציו הוא מפנה לקידום אידיאולוגיה אנטי־מערבית בוטה. על רקע זה, מינויו של זיגלר לתפקידו החדש במועצת האו"ם לזכויות האדם – הגוף שהחליף את הנציבות הישנה של הארגון ושנועד לבשר על "שחר של יום חדש" – אינו קוריוז מקומם ותו לא; הוא מעיד על שקיעתה המצערת של המערכת הבינלאומית להגנה על זכויות האדם ועל בגידתם של המוסדות העולמיים המופקדים על תחום זה במטרות שלשמן הוקמו.

ז'אן זיגלר נולד ב־1934 כהנס ציגלר, בעיר טון שבחלקה דובר הגרמנית של שווייץ. בדומה לרדיקלים צעירים רבים, הוא החל את דרכו הפוליטית כאשר עזב את בית הוריו הקלוויניסטי, המסורתי והמסוגר, לטובת העיר הגדולה פריז. במטרופולין הצרפתית גילה את המרקסיזם ואת הפילוסופיה הפוליטית של ז'אן פול סארטר, שינה את שמו לז'אן והצטרף לקבוצה לוחמנית שתמכה בחזית האלג'יראית לשחרור לאומי (FLN) במאבקה נגד צרפת. תמיכתו הנלהבת של זיגלר ב־FLN ובמערכה האלימה למען עצמאותה של אלג'יריה הייתה כה קיצונית, עד כי הוא סולק לבסוף מן המפלגה הקומוניסטית הצרפתית. זיגלר חזר לשווייץ ורכש תואר במשפטים, אך כעבור זמן שינה את תחום עיסוקו האקדמי והתקדם בלימודיו עד שהיה לדוקטור לסוציולוגיה. בשנות השישים המוקדמות נשלח לשנתיים לקונגו, שם שימש עוזר לשליח המיוחד מטעם האו"ם. המצוקה שלה היה יָד באפריקה, כך הוא נוהג לומר, הביאה אותו להחלטה נחושה "לא להיות לעולם לצדם של התליינים".⁵

פעילותו של זיגלר למען עצמאות אלג'יריה וחוויותיו בקונגו שסועות הקרבות הניעו אותו לאמץ ללא סייג את הפוליטיקה המהפכנית. הוא החל להעריך דמויות כגון הרודן הקובני פידל קסטרו וחברו לדרך, מנהיג הגרילה, צ'ה גווארה. כשביקר גווארה בז'נבה בשנת 1964, במסגרת משלחת מסחרית קובנית, שימש זיגלר כנהגו האישי. מספרים שזיגלר שאל באותה הזדמנות את גווארה אם יוכל לשוב עמו לקובה ולהצטרף למהפכה. "פה הוא מוחה של המפלצת", השיב לו מנהיג המורדים, והצביע על העיר העשירה בלבה של אירופה: "מאבקן הוא כאן".⁶ זיגלר אכן נשאר.

בשנת 1967 נבחר זיגלר לפרלמנט השווייצרי מטעם הסוציאל־דמוקרטים, עמדה שבה החזיק ברציפות – פרט להפסקה קצרה בת ארבע שנים – עד 1999. במהלך כהונתו הארוכה שירת כנשיא שדולת העולם השלישי בפרלמנט השווייצרי, כחבר הוועדה לענייני חוץ וכחבר מועצת האינטרנציונל הסוציאליסטי. נוסף על כך פרסם ספרים רבים שבהם הטיח האשמות מרעישות באנשי עסקים ידועים. בעקבות זאת הוגשו נגדו תביעות רבות שבגינן נמצא אשם בהוצאת דיבה. עד עצם היום הזה, מודה זיגלר, חלק מהכנסותיו מעוקל לטובת תשלום הקנסות שהושתו עליו.⁷

ואולם, חרף צרותיו המשפטיות – ואולי דווקא בגללן – מעריציו הרבים של זיגלר רואים בו לוחם עשוי ללא חת הנאבק למען חלכאי ונדכאי העולם. כך הפך לאחד מדובריה הפופולאריים של השקפת עולם רדיקלית ומניכאית, הרואה

במערב המתועש כוח אימפריאליסטי המנצל ללא רחם את תושבי העולם השלישי ומונע מהם להיחלץ מביצת העוני והמצוקה. תומכי האידיאולוגיה הזאת מצדדים בהתלהבות בתנועות ובמנהיגים מהפכניים היוצאים נגד הקפיטליזם המערבי.

ברי כי בשל עמדתו הקנאית רכש לו זיגלר גם מבקרים ומתנגדים. לאמיתו של דבר, גם כמה מתומכיו המובהקים הסכימו כי עבודתו אינה תמיד מהימנה. מורו הרוחני, רוז'ה ז'ירו, לשעבר ראש המחלקה לסוציולוגיה באוניברסיטת ז'נבה, תמך ב־1977 בהענקת קביעות לזיגלר, אך בה בעת נאלץ להודות כי מחקריו האקדמיים נוטים לתועמלנות וכי "בניתוחיו החודרים ביותר ישנה פולמוסנות מפלגתית". ז'ירו המשיך וציין כי "מאחר שהוא כותב בחיפזון, זיגלר אינו טורח להימנע מטעויות עובדתיות"⁸. למרות תמיכתו של ז'ירו, ההחלטה להעניק לזיגלר קביעות עוררה תרעומת בקרב כמה מלומדים ואנשי ציבור בשווייץ, ואחד מהם, ההיסטוריון הרברט ליתי, אף החזיר במחאה את תואר הדוקטור לשם כבוד שקיבל מאוניברסיטת ז'נבה.⁹

זיגלר עצמו העיד כי במאבק להנחלת המסר שלו אין הוא מייחס חשיבות ראשונה במעלה לעובדות.¹⁰ הוא טוען שבילדותו היה עד לתאונת רכבת, שבקרונותיה המרוסקים נתגלו כלי נשק של הכוחות הנאציים. תגלית זו ניפצה את אשליית הנעורים שלו בדבר מעמדה הנייטרלי כביכול של ארצו. לדברי זיגלר, הייתה זו חוויה מכוננת שמילאה תפקיד מרכזי בעיצוב אישיותו כאדם בוגר. ברם, על פי דיווחו של השבועון דר שפיגל, אין כל ראייה שתאונה כזאת אכן התרחשה במציאות; גם אחותו של זיגלר סבורה שהסיפור אינו אלא פרי דמיונו.¹¹ לנוכח יחסיו המתוחים של זיגלר עם האמת, עיתונאי שווייצרי שפרסם כתבת פרופיל ארוכה על אודותיו הכתירו בתואר "שקרן ומספר מעשיות".¹²

למרות כל זאת, הקריירה של זיגלר נוסקת בהתמדה. להצלחה זו תורמים הכריזמה שלו, מיומנותו הרטורית וכשרונו בתחום יחסי הציבור – מתכון קל להצלחה תקשורתית במובלעת המאופקת בדרך כלל שבהרי האלפים. תורמת לכך גם התמיכה שלה הוא זוכה מצד אישים מרכזיים בפוליטיקה ובתקשורת, הרוחשים אהדה לשליחותו. אין ספק כי פולמוסנותו של זיגלר מניבה לעתים גם תוצאות חיוביות: בשנות התשעים, לדוגמה, הוא מילא תפקיד מפתח בחשיפת חלקם של בנקים שווייצריים בהלבנת הזהב שלקחו הנאצים כשלל. ברם, זהו היוצא מן הכלל המאשר את הכלל. פעילותו של זיגלר, ברובה המכריע, מוקדשת למטרות מפוקפקות ומעוררות דאגה.

נראה שמשיכתו של זיגלר לאלמוניות פוליטית החלה כבר בילדותו. בכתבת דיוקן שפורסמה ב־1993 בלה אילוסטרה, גרסה שווייצרית של המגזין האמריקני לייף, מופיע תצלום של זיגלר בגיל אחת-עשרה, כשהוא לבוש מדי צוער ואוחז במה שנראה כרובה אימון. לצד תצלום זה מופיעות תמונותיו כמבוגר, הפעם עם כלי נשק אמיתיים. בתצלום מ־1976, המתעד ביקור הזדהות אצל לוחמי החזית העממית לשחרור אריתריאה, הוא נראה מניף רובה קלצ'ניקוב; בתצלום מ־1979 הוא ניצב על טנק אמריקני שנפל שלל בידי הווייטנאמים והוצג לראווה בהאנוי של הו צ'י מין;¹³ ובתמונה מ־1981 הוא עומד מאחורי דוכן נואמים במנגואה שבניקרגואה, כשהוא נושא דברים בפני חיילי המחתרת הסנדיניסטית (זיגלר הוא בעל עיטור מטעם החזית הסנדיניסטית לשחרור לאומי).¹⁴ בתצלום האחרון נראה זיגלר באוהל לצד לוחמים חמושים מחזית ה'פוליסריו', הלוחמת לעצמאותה של סהרה המערבית. הפעם בנו בן השתיים-עשרה הוא האוחז בקלצ'ניקוב.

משיכה זו לצדה הקיצוני והאלי של הפוליטיקה אינה מסתכמת במחוות סמליות. זיגלר העניק גיבוי פוליטי ודיפלומטי פעיל לכמה מן המשטרים האכזריים ביותר שידעה תקופתנו. הרודן האתיופי קולונל מנגיסטו, שהואשם בהפרות נרחבות של זכויות האדם ובכך שהביא את עמו למצב של רעב, מינה ב־1986 צוות של חמישה מומחים שעמלו על הכנת חוקה הקוראת לשלטון חד־מפלגתי במדינתו. זיגלר, שהיה אחד מן החמישה שנבחרו בידי מנגיסטו, היה היחיד שמוצאו מחוץ לגוש הסובייטי.¹⁵ זיגלר ביקר גם אצל סדאם חוסיין בעיראק ואצל קים איל סונג בצפון קוריאה.¹⁶ ב־2002 הרעיף שבחים על רודן זימבבואה רוברט מוגבה – שהיה אז בעיצומו של מסע אליים של תפיסת קרקעות, שהוביל לרעב המוני – ואמר כי "ההיסטוריה והמוסר עומדים לצדו".¹⁷ החיזבאללה זכה אף הוא לשבחים מפי זיגלר, שאמר: "אני מסרב לראות בחיזבאללה קבוצה טרוריסטית. זוהי תנועת התנגדות לאומית".¹⁸

זיגלר נחלץ גם לעזרתם של כמה אנשי רוח אירופים בעלי מוניטין מפקפק. באפריל 1996, לדוגמה, הוא יצא להגנתו של רוז'ה גארודי, סטאליניסט צרפתי לשעבר אשר המיר את דתו לאיסלאם, ושספרו המיתוסים המכוננים של ישראל המודרנית מכחיש את השואה.¹⁹ בתגובה לסערה הציבורית שעורר הספר כתב זיגלר מכתב תמיכה בגארודי. המכתב פורסם במלואו באתר האינטרנט של "הוועדה לדיון פתוח על השואה" (Committee for Open Debate on the Holocaust), המצדדת בעמדותיהם של גארודי ושל אחרים כמותו:

אני מתקומם נגד התביעה המשפטית שהם רוקמים נגדך... עבודתך ככותב וכפילוסוף מעידה על ניתוחיך הקפדניים ועל טוהר הכוונות הגמור שלך. כל אלה הופכים אותך לאחד ההוגים המובילים של ימינו... מכל הסיבות האלה אני מביע כאן את הזדהותי ואת ידידותי עמך ואת ההערכה העמוקה שאני רוחש לך.²⁰

זיגלר נחלץ גם לעזרתו של טאריק רמדאן, הוגה דעות מוסלמי שנוי במחלוקת שכתב בשבחי סבו, חסן אל-בנא, המייסד המצרי של 'האחים המוסלמים', והשייח אל-קרדאווי, פוסק ותיאולוג מוסלמי בן-זמנו המרבה להלל את טרור ההתאבדות.²¹ רמדאן, שנולד גם הוא בז'נבה, נמנה עם חוג המכרים הקרוב של זיגלר ושל בני משפחתו. הוא סייע לזיגלר במערכות הבחירות שלו לפרלמנט, שיגר מכתבים, טלפן ותלה מודעות למענו.²² ככל הנראה, החיבה בין השניים הדדית. ב-1993 פרסם רמדאן מכתב גלוי ובו מחה על הכוונה להציג בז'נבה את המחזה מוחמד, שנכתב ב-1736 בידי הפילוסוף הצרפתי וולטר, בטענה שהדבר יפגע ברגשותיהם של בני הקהילה המוסלמית. רעיייתו של זיגלר, אריקה דויבר-זיגלר – חברת מפלגת העבודה השווייצרית, המזוהה עם הקומוניסטים, ששימשה באותה עת כמנהלת המחלקה לענייני תרבות בעיריית ז'נבה – הקפיאה מיד העברת מענק בן שלוש מאות אלף פרנק שנועד לתיאטרון, ובכך מנעה את הצגת המחזה.²³ חמש שנים לאחר מכן, כשעבודת הדוקטורט שהגיש רמדאן לאוניברסיטת ז'נבה נדחתה, הוא זכה שוב לסיועם הנמרץ של בני-הזוג זיגלר. עבודתו של רמדאן הציגה את 'האחים המוסלמים' כתנועה חברתית ודתית מתקדמת, תוך התעלמות מקריאתה לג'יהאד ומשנאת הנשים שלה – וכמובן, מתמיכתה בגרמניה הנאצית. עמדה זו נראתה לשני בוחניו הצרפתים של רמדאן כה מופרכת, עד שסירבו לאשר את הגשת התזה.²⁴ ואולם, לאחר שזיגלר ורעיייתו איימו לחולל שערורייה ציבורית, מונתה ועדת שיפוט חדשה להערכת רמת העבודה – צעד חריג ביותר. לאחר מחיקת כמה פסקאות אושר הדוקטורט, וכך זכה רמדאן בגושפנקה האקדמית המאפשרת לקריירה האינטלקטואלית שלו לשגשג עד היום.²⁵

לא זו אף זו: זיגלר נטל חלק בייסודו ובניהולו של הפרס לזכויות האדם על שם מועמר קדאפי, ולבסוף אף זכה בו בעצמו.²⁶ באפריל 1989, חודשים ספורים בלבד לאחר פיצוץ מטוס פן-אם מעל לוקרבי בידי סוכני מודיעין לובים – פיגוע שגבה את חייהם של כל מאתיים חמישים ותשעה הנוסעים ואנשי הצוות – הודיע זיגלר על הקמתה של קרן הפרס. רבים ראו בכך ניסיון ברור לשפר את

תדמיתה הפגועה של לוב, שנתפסה בדעת הקהל העולמית כמדינה המעודדת טרור. בעיתון הבריטי אינדיפנדנט נכתב, לדוגמה:

עד כה מומן הפרס הבינלאומי העיקרי לשלום בידי חברה המייצרת חומרי נפץ. לפי הדיווחים המגיעים מז'נבה, הפרס הגדול הבא בתחום זה יינתן בחסותו של משטר המתמחה בהפצת כלי נשק. על פי הסוציאליסט ז'אן זיגלר – חבר הפרלמנט, הנחשב לתשובה השווייצרית לאבי הופמן המנוח – הפרס בסך מאתיים וחמישים אלף דולר יינתן על שמו של קולונל מועמר קדאפי, שהקים לשם כך קרן בת עשרה מיליון דולר... לדברי זיגלר, הפרס נועד להיות "אנטי-נובל של העולם השלישי". לנוכח התעסקותו רבת-השנים בעולם השלישי, נראה כי אין אדם מתאים יותר מן הטרבחן השווייצרי לייצג קרן כזאת.²⁷

המגזין השווייצרי לה אבדו הקדיש אף הוא כתבה ארוכה לפרס, תחת הכותרת "הנובל של קדאפי: שלטונות לוב יוצרים פרס חדש לזכויות האדם – ז'אן זיגלר תוחב את ידיו לעיסת המזומנים". במאמר דווח:

ז'אן זיגלר גורס כי "פרס הנובל הוא השפלה מתמדת לעולם השלישי". העיתוי לא יכול היה להיות טוב יותר – ממש בשעה שלוב מנסה לשקם את תדמיתה. עשרה מיליון דולר יופקדו בבנק שווייצרי, ובאמצעות הריבית מתכננת לוב להקים מכון בינלאומי לזכויות האדם (שאמור לקום בז'נבה) ולהציע שני "פרסי אנטי-נובל". כך מצאו עצמם ז'אן זיגלר ועשרה "אנשי רוח ולוחמים למען הקדמה" בטרופולי באמצע חודש אפריל כשהם מתגייסים למאמץ להשיק את המיזם.²⁸

מן הכתבות האלה ניתן ללמוד שז'אן זיגלר לא היה רק אחד מחבר המייסדים של הפרס; לאמיתו של דבר, הוא היה דוברו הבלתי רשמי.²⁹ השימושים התעמולתיים שעשתה מאז לוב בפרס היו תכופים ומגוונים. ראשית, היא הצביעה על עצם קיומו של פרס קדאפי כעדות למחויבותה להגנה על זכויות האדם.³⁰ שנית, במהלך התקופה שבה ניסה המערב להתמודד עם משטרו של קדאפי, השתמשה ממשלת לוב בכספי הפרס למימון ארגונים אירופיים שגילו הבנה ואהדה כלפי מדיניותה. בשנת 2000, לדוגמה, זכה בפרס ובסכום הנכבד שבצדו "הארגון המרכז-אירופי למען העולם השלישי" (Centre Europe Tiers Monde) – גוף לא-ממשלתי שהתנגד להטלת סנקציות כלכליות על לוב. במקרה או שלא במקרה, בסיסו של הארגון נמצא בעיר מגוריו של

זיגלר, ז'נבה, והוא פרסם את עבודתו של האקטיביסט השווייצרי ואף הילל אותו על אומץ הלב שגילה כשקרא תיגר על ארצות-הברית בעת שכיהן כמדווח מיוחד של האו"ם.³¹ שלישית, לוב ניצלה את חלוקת הפרס כדי להמריץ ולאחד מתנגדים בולטים של ארצות-הברית. בין היתר הוענק הפרס לפידל קסטרו, להוגו צ'אוס ול"ילדי עיראק וקרבנות ההגמוניה והאמברגו". הפרס אף קשר כתרים לגזענים ולאנטישמים מובהקים. ב-1996 הוא הוענק, למשל, ללואיס פרחאן, מנהיג ארגון "אומת האיסלאם", הידוע בהטפותיו בדבר עליונות הגזע השחור ובהצהרותיו האנטישמיות התכופות. מהטיר מוחמד, ראש ממשלת מלזיה לשעבר, שהכריז ב-2003 כי היהודים הם האחראים לכל תחלואיו של העולם, זכה באות הוקרה זה בשנת 2005. בין הזוכים האחרים לא נפקד גם מקומם של "הילדים מידי האבנים של פלסטין הכבושה".³²

בשנת 2002 הוענק הפרס לשלושה-עשר "אנשי רוח וספרות" על "הגותם ויצירתיותם".³³ אחד הזוכים בפרס היה רוז'ה גארודי, מכחיש השואה הצרפתי;³⁴ זוכה אחר היה זיגלר עצמו. בינתיים הגיע ערכו הכספי של פרס קדאפי לשבע מאות וחמישים אלף דולר, והעיתון השווייצרי לה טאן דיווח שחלקו של זיגלר אמור היה להגיע לסכום של כמאה אלף פרנקים שווייצריים.³⁵ אפילו התקשורת בארץ מולדתו של זיגלר, הנוהגת להתייחס ביראת כבוד לאקטיביסט המפורסם ביותר שלה, הביעה השתוממות. בלחץ דעת הקהל הודיע זיגלר – ששהה אז בטריפולי – כי הוא מסרב לקבל את הפרס "בשל תפקידו באו"ם".³⁶ למחרת הוסיף: "מעולם לא קיבלתי פרסים ואיני מתכוון להתחיל בכך כעת".³⁷

אף על פי כן, באתר האינטרנט המוקדש לפרס קדאפי מצוין עדיין זיגלר כאחד מן הזוכים בשנת 2002. כך נכתב גם בפרסומים של שירות העיתונות הלווי הרשמי.³⁸ על פי כתבה שהתפרסמה בדצמבר 2005 בעיתון השווייצרי נויה צירכר צייטונג, זיגלר אכן קיבל את הפרס, אך רק בתוקף מעמדו כנציג מרכז המחקר שייסד באוניברסיטת ז'נבה.³⁹

בשנת 2006 הציגה שווייץ את מועמדותו של זיגלר לתפקיד יועץ לתת-הוועדה של האו"ם לקידום זכויות האדם ולהגנתן. קואליציה בינלאומית של ארגוני זכויות אדם, הכוללת קרבנות קובנים ולובים של הפרות זכויות אלו, הזדרזה לשלוח מכתב מחאה לממשלת שווייץ.⁴⁰ תפקידו המרכזי של זיגלר בהקמת קרן הפרס על שם קדאפי הוזכר במכתב כדוגמה אחת מני רבות לתמיכתו במשטרי דיקוי. זיגלר הגיב בפליאה ותרעומת: "פרס קדאפי?" הכריז, "כיצד יכולתי אני ליצור אותו? הרי זה אבסורד!"⁴¹

בשנת 2000 זכה זיגלר לעמדה בעלת השפעה עולמית, החורגת הרבה מעבר לזו של מחוקק נבחר מז'נבה. ביזמתה של קובה, יצרה נציבות האו"ם לזכויות האדם את משרת המדווח המיוחד על הזכות למזון ומינתה את זיגלר לתפקיד לכהונה בת שלוש שנים. לשכתה של מרי רובינסון, נציבת זכויות האדם באותה עת, העלתה את שמו של זיגלר כמועמד, ומינויו הובטח הודות לשתדלנות נמרצת של נציגי ממשלת שווייץ ושל נציגי מדינות ערביות מסוימות. עבור זיגלר היה זה לא פחות מחלום שהתגשם:

תפקידי כמדווח מיוחד היה כמתת שמים, הארה, גאולה. הכל מתחבר לבסוף. כל שעשיתי בחיי מקבל כעת משמעות: הביקורת שלי על הקפיטליזם, מסירותי לעולם השלישי, זעקותיי, דמעותיי...⁴²

זיגלר הודיע כי הוא פותח דף חדש, אולי מתוך שאיפה לעמוד בסטנדרטים הגבוהים המתחייבים מן התפקיד הנכסף. "חיי ישתנו באופן דרמטי", הצהיר נחרצות. "תקופת ההתקפות חלפה. עתה יהא עליי לחתור להשגת הסכמות".⁴³ ברם, נראה כי שינוי זה היה בעיקר מן השפה אל החוץ. במשך שבע השנים האחרונות – הוא נותר בתפקידו מעבר לזמן הכהונה המרבי בן שש השנים, עקב עניין טכני – האקטיביזם הקולני שלו רק החריף והלך.

יחסו של זיגלר לארצות-הברית ממחיש היטב את הנקודה. בהזדמנויות רבות השתמש במשרתו באו"ם ככלי להפצת עמדותיו האנטי-אמריקניות, בדרך כלל על ידי הצגת תמונות מצב מסולפות. כך, למשל, פחות משבועיים לאחר התקפות הטרור של ארגון אל-קאעידה נגד ארצות-הברית הודיע זיגלר על התנגדותו לכל תגובה צבאית אמריקנית נגד משטר הטליבאן באפגניסטאן, מחשש שיהיו לכך תוצאות "אפוקליפטיות" – לא פחות מ"קצה של האומה האפגנית".⁴⁴ בחלוף כמה שבועות נוסף להתנגדותו הפוליטית למלחמה גם שיקול הקשור לכאורה להגדרת תפקידו הרשמי. זיגלר טען שמשלוחי המזון של כוחות בעלות הברית "מפרים את עקרונות היסוד של הארגונים ההומאניטריים ושל החוק הבינלאומי". בלוליינות רטורית מוזרה אף יותר, התנגד זיגלר בהמשך למשלוחים בטענה שהם עלולים, שלא במתכוון, להגיע בסופו של דבר לידי הטליבאן.⁴⁵

זיגלר נקט גישה דומה בעת מלחמת המפרץ השנייה: בפברואר 2003 הצהיר שיש למנוע את ההתקפה על עיראק בכל מחיר, ואף המליץ ששווייץ, מולדתו, תציע מקלט לסדאם חוסיין.⁴⁶ חודשיים לאחר מכן האשים את כוחות

הקואליציה בהפרת זכויותיהם הבסיסיות של העיראקים למזון ולמים.⁴⁷ גם פידל קסטרו מצא בזיגלר בעל ברית נאמן בעימות המתמשך שלו עם שכנתו הגדולה ממערב. כמעט בכל דו"ח שהגיש לנציבות לזכויות האדם ולעצרת הכללית של האו"ם ביקר זיגלר את ארצות־הברית ותיאר את החרם שהטילה על קובה כהפרה בוטה של החוק הבינלאומי בכלל ושל הזכות למזון בפרט. ועם זאת, למרבה האירוניה, בכל תקופת כהונתו לא הופיעה קובה ברשימת החירום של ארגון המזון והחקלאות של האו"ם.⁴⁸ זיגלר לא טרח להסתיר את סדר היום האידיאולוגי שהנחה את פעילותו ואת הכרזותיו; באוקטובר 2007 יצא בשליחות רשמית לאי הקומוניסטי והעלה על נס את משטרו של קסטרו, "הניצב בחזית המאבק למען הזכות למזון".⁴⁹

הארסיות המאפיינת את התקפותיו האנטי־אמריקניות של זיגלר בולטת במיוחד בהשוואה לביקורת שהוא מותח – או נמנע מלמתוח – על מדינות אחרות:⁵⁰ הוא תיאר את הנשיא בוש כ"פינושה היושב בבית הלבן"⁵¹ וקבע שהממשל האמריקני הוא דיקטטורה אימפריאליסטית, העושה שימוש ב"חיות טרף" וב"שכירי חרב" כדי לשלוט בעולם;⁵² הוא אף טען שארצות־הברית מבצעת "השמדת עם" בקובה.⁵³ לעומת זאת, אל רצח העם המתבצע בדארפור התייחס זיגלר כאל "סיבה לדאגה" ותו לא, והוסיף את מילת ההסתייגות "לכאורה" לתיאור חלקה הפעיל של חרטום במעשי הזוועה.⁵⁴

יחסו של זיגלר כלפי ישראל דומה לעמדתו כלפי ארצות־הברית. כבר בשנת 1982, בעת מלחמת לבנון הראשונה, פעל בלא הצלחה לסילוקו של שמעון פרס, שהיה אז יושב ראש מפלגת העבודה, מן האינטרנציונל הסוציאליסטי.⁵⁵ פחות משנה לאחר שהחל לכהן בתפקידו באו"ם הגיש זיגלר דו"ח המאשים את ישראל במדיניות "הגורמת לרעב ומאיימת להמית בדרך זו את חסרי הכל".⁵⁶ בינואר 2003 התראיין לרבעון המצרי אל־סיאסה אל־דווליה וטען ש"הדיכוי הקולוניאלי" הננקט בידי אריאל שרון ומנהיגים ישראלים אחרים הוא מדיניות שניתן להגדירה כ"פשעים נגד האנושות". הוא הצהיר ש"נדרשת בדחיפות נוכחות של כוח בינלאומי, כדי למנוע את המשך הריסת הבתים ומקורות המחיה של העם הפלסטיני".⁵⁷ בהמשך אותה שנה, לאחר שהעיד בפני ועדת האו"ם השלישית לזכויות האדם, מסר זיגלר לעיתונאים שישראל אחראית לגרימת "סוג מסוים של נזק מוחי" לילדים פלסטינים.⁵⁸

אולם הרטוריקה האנטי־ישראלית של זיגלר הגיעה לשיאה בשנת 2004, כשהגיש דו"ח על סיורו בגדה המערבית ובעזה – משום מה, הביקור היחיד שערך מחוץ לארצו באותה שנה.⁵⁹ הדו"ח, המשתרע על פני עשרים וחמישה

עמודים, מאשים את ישראל בהפרות רבות של זכויות האדם ובה בעת מנקה את ארגוני הטרור הפלסטיניים מכל אחריות לסכסוך.⁶⁰ זיגלר מיהר לפרסם הודעה לעיתונות מטעם האו"ם, שבה האיץ להוקיע בדחיפות את ישראל על הריסת המנהרות אשר שימשו את הפלסטינים להברחת כלי נשק, וקרא ל"שטף של גינויים" נגד מדינת היהודים.⁶¹ לדבריו, הצבא הישראלי עוסק בעינויים ובהרג אזרחים, וראש הממשלה דאז, אריאל שרון, מוביל מדיניות של טרור מטעם המדינה.⁶²

במאי 2004 שיגר זיגלר מכתב לחברת 'קטרפילר בע"מ', יצרנית ציוד מכני הנדסי. במכתב, שהודפס על גבי נייר המכתבים הרשמי של האו"ם, דחק זיגלר בחברה להחרים את ישראל, דרישה שאומצה עד מהרה בידי משרד החרם המרכזי של הליגה הערבית בדמשק.⁶³ חודשים ספורים לאחר מכן שלח זיגלר מכתב רשמי נוסף מטעם האו"ם, הפעם לנציבות האיחוד האירופי, ובו קרא לה לבטל את הסכם הסחר שעליו חתמה עם ישראל בשל פגיעתה של האחרונה בזכותם של הפלסטינים למזון. איגרת זו תמוהה במיוחד, משום שעל פי אמות המידה של האו"ם עצמו המחסור במזון בשטחים הפלסטיניים מעולם לא התקרב לממדי "האסון" שתיאר זיגלר, ואף לא הוגדר אי פעם כאחד ממצבי החירום בתחום המזון בעולם.⁶⁴ לאמיתו של דבר, כאשר דירגה ועדת הקבע של האו"ם לענייני תזונה את מידת הסיכון בתחום זה בקרב אוכלוסיות פליטים נבחרות, מוקמו התושבים הפלסטינים של הגדה המערבית ורצועת עזה במקום הנמוך ביותר.

במרוצת השנים נעשה זיגלר מזוהה כל כך עם העניין הפלסטיני, עד שכתבים בבריטל אשר ביקשו את תגובתה של הנציבות לדו"ח כינו אותו בטעות "המדווה המיוחד לענייני פלסטין" – תפקיד שמעולם לא החזיק בו.⁶⁵ ייתכן שסקירה משפטית מטעם ארגון UN Watch, שפורסמה ב־2004 ופירטה כיצד ניצל לרעה את תפקידו, ריסנה אותו, שכן זיגלר מיתן לזמן מה את התנהגותו.⁶⁶ אולם ההפוגה לא נמשכה זמן רב: בקיץ 2005 הופיע באסיפת תמיכה בפלסטינים שנערכה בז'נבה וכינה את עזה "מחנה ריכוז ענק" ואת החיילים הישראלים "שומרי מחנה הריכוז".⁶⁷ כעבור שנה סיפקה מלחמת לבנון השנייה אמתלה למעורבות מחודשת של זיגלר באזור. מועצת האו"ם לזכויות האדם שיגרה משלחת לאזורי הקרבות כדי לתעד את "פשעי המלחמה" שבוצעו לכאורה בידי ישראל. נוסף על כך, ארבעה מן המומחים לזכויות האדם של המועצה ניהלו חקירות עצמאיות בנושא. ועם זאת, זיגלר החליט לבקר בלבנון ולהכין דו"ח

משלו, המאשים את ישראל בפגיעה בזכותו של העם הלבנוני למזון. בתום שליחותו כינס מסיבת עיתונאים מטעם האו"ם, שבה קרא להעמיד קצינים ישראלים לדין בגין פשעי מלחמה.⁶⁸

ניתן היה לצפות ש"המדווח המיוחד על הזכות למזון" יקדיש מאמצים ניכרים לטיפול בבעיית הרעב החמורה המעיקה עדיין על אזורים שונים ברחבי העולם. אין כמעט מחלוקת בשאלה היכן אכן קיים מחסור חריף במזון. ארגון המזון והחקלאות, גוף מקצועי של האו"ם, מעדכן בקביעות את רשימת המקומות שבהם נקבע רשמית "מצב חירום תזונתי". מחקר מטעם ארגון UN Watch בחר מדגם של שבע-עשרה מדינות מתוך שלושים וחמש המדינות שהופיעו במאי 2004 ברשימה. על פי נתוני ארגון המזון והחקלאות, בכל המדינות שנבחרו במדגם נגרם מצב החירום בידי אדם (עקב מלחמה, למשל) ולא בשל אסון טבע. בנסיבות אלו, אך מתבקש שהמופקד על הנושא מטעם האו"ם ישמיע ביקורת כלפי אחד הצדדים המעורבים. והנה, המחקר העלה שבארבע השנים הראשונות לכהונתו ניצל זיגלר את תפקידו הרשמי כדי לתקוף בפומבי את ארצות-הברית בשלושים וארבע הזדמנויות, אך הוא לא מתח מעולם ביקורת על אף אחד מן הצדדים המעורבים בחמישה-עשר מתוך שבעה-עשר מצבי החירום שנבדקו, ואף לא השמיע את קולו למען ההמונים הסובלים מחרפת רעב במדינות אלו.⁶⁹ זיגלר מילא פיו מים בעניינים הנוגעים למצבי החירום התזונתיים במדינות כגון בורונדי, הרפובליקה המרכז אפריקנית, צ'אד, הרפובליקה הדמוקרטית של קונגו, הרפובליקה של קונגו (קונגו-ברזוויל), חוף השנהב, אריתריאה, גינאה, האיטי, ליבריה, צ'צ'ניה, סיריה לאון, סומליה, טנזניה ואוגנדה.⁷⁰ למרבה הצער, נראה ששיקוליו הפוליטיים האישיים גברו על עניינו בסבלן המתועד של אוכלוסיות רעבות ברחבי העולם – ובכך שלל מהן את הזכות להפיק תועלת מן המנגנון שהאו"ם הקים במיוחד כדי לענות על צורכיהן.

על פי החוק הבינלאומי, מומחים עצמאיים לזכויות האדם מטעם האו"ם חייבים לפעול באובייקטיביות ובלא משוא פנים ולהעניק יחס שוויוני לכל.⁷¹ מה חבל שזיגלר סירב להפנים דרישה זו או לפעול על פיה. שוב ושוב מתקבל הרושם שהאינטרסים ההומאניטריים ממלאים אצלו תפקיד שולי בלבד לעומת הפעילות האהובה עליו באמת: תעמולה מהפכנית מתלהמת.

ל מרות השימוש הבעייתי והחריג שעשה במשרתו כמדוווח על הזכות למזון, שבה הנציבות לזכויות האדם והאריכה את כהונתו של זיגלר. בשנת 2003 תמכו חמישים ואחת מדינות בחידוש מינויו לתקופת כהונה שנייה. כמעט כל המדינות הדמוקרטיות החברות, ובהן אוסטרליה, בלגיה, צרפת, גרמניה, אירלנד ובריטניה, קנדה ויפן, הצביעו בעדו; רק ארצות-הברית התנגדה ואילו אוסטרליה נמנעה.⁷² כמובן, אפילו נאבקו המדינות הדמוקרטיות נגד מינויו, היה זיגלר זוכה במספר מספיק של קולות מנציגי המשטרים הלא-דמוקרטיים ובעלי בריתם. ברם, במאבק כזה היה לכל הפחות משום קריאת תיגר רשמית על התנהגותו; העובדה שזכה לגיבוי מקיר אל קיר משקפת בעיה חמורה ועמוקה באו"ם עצמו.

כיצד ניתן להסביר תמיכה כה גורפת באדם שהתנהלותו המפוקפקת כנציג רשמי של האו"ם חצתה זה מכבר את כל הקווים האדומים? הסבר אחד לתופעה נעוץ ביוקרה שלה זוכים ארגונים לא-ממשלתיים גדולים, כגון אמנסטי אינטרנשיונל וה-Human Rights Watch בתוך האו"ם. רק מעטים מחוץ לארגון מבינים עד כמה רבה השפעתם של הגופים הללו על המבנה הביזנטי של מערכת זכויות האדם של האו"ם. הכוח שהם מחזיקים בידם הוא עצום: הם עומדים מאחורי יזמות ליצירת תפקידים חדשים, הם מציעים את המועמדים לתפקידים האלה ומספקים חלק גדול מן הנתונים שמצטטים המומחים שמונו זה מקרוב. במילים אחרות, הלגיטימיות של כל נושא תפקיד בתחום זכויות האדם תלויה במידה רבה ביחסיו עם הארגונים הללו. זיגלר הפיק תועלת רבה ממצב עניינים זה: אחדים מן הארגונים הלא-ממשלתיים הגדולים צידדו בו בגלוי ואחרים הביעו הסכמה שבשתיקה עם פעולותיו. רבים מהם סירבו למחות על תמיכתו בדיקטטורות דוגמת אלה של קסטרו וקדאפי, אפילו לאחר שהתבקשו במפורש לעשות זאת על ידי קבוצות המתנגדות למשטרים הללו. וכך, במקום להשתמש בהשפעתם העצומה כדי לרסן את התנהגותו הבעייתית של זיגלר, העניקו לה הארגונים הלא-ממשלתיים המובילים גושפנקה.

סיבה נוספת למיעוט ההתנגדות שבה נתקל זיגלר נעוצה בתרבות הפוליטית המיוחדת במינה של ארגון האו"ם עצמו. ייתכן שלא מעטים מן הפקידים האירופים של האו"ם מעריצים בחשאי את עמדותיו האנטי-אמריקניות והאנטי-ישראליות הגלויות. יתר על כן, זיגלר נמנע מלמתוח ביקורת על

ממשלות אירופיות מסוימות, ובכך הוא מפחית את הסיכוי שתתייצבנה נגדו, ואולם, נראה שהנקודה בעלת החשיבות המכרעת לענייננו היא העובדה שהדיפלומטים באו"ם מעדיפים מידה מסוימת של חוסר הגינות מצד עמיתיהם על פני האיום הטמון ביחסי ציבור גרועים לארגון כולו. משום כך, הם מוכנים להעלים עין אפילו מהתנהלות בעייתית ביותר של חבריהם. משרה דיפלומטית באו"ם כמוה כחברות במועדון יוקרתי, שבאפשרותו לגמול לנאמניו בתפקידים נחשקים אחרים ובטובות הנאה משורה של קרנות וארגונים המקושרים ביניהם. על החברים לגבות אפוא זה את זה, שאם לא כן יסכנו את עתידם המקצועי. מכל הסיבות האלה בחרו פקידי האו"ם, ובהם נציבת זכויות האדם לואיז ארבור, לשבת בחיבוק ידיים ולנצור את פיהם, אף שנתבקשו שוב ושוב לצאת נגד השימוש לרעה שעושה זיגלר בתפקידו. יאמר אשר יאמר ויעשה אשר יעשה, ז'אן זיגלר הוא עדיין "אחד משלהם". אקלים זה של מתן חסינות הוא שאפשר מקרים כה חמורים של שחיתות במסגרת האו"ם, כגון השערורייה של "נפט תמורת מזון" ופרשת ההתעללויות המיניות שנקשרו לכוחות שמירת השלום של הארגון באפריקה ובהאיטי.

ברי, אם כן, שקלושים הסיכויים שמועצת האו"ם לזכויות האדם, שהוקמה לאחרונה, תפנה לכיוון שונה מזה שקבעה קודמתה. לוב, לדוגמה, נבחרה זה עתה ליושבת ראש המועצה נגד הגזענות, שפעילותה אמורה להגיע לשיאה ב"ועידת הבדיקה של דרבן" בשנת 2009. קרוב לוודאי שוועידה זו תשמש שוב במה לתעמולה אנטי-מערבית ואנטישמית חריפה, כפי שאירע בשנת 2001. גינויה של ישראל ניצב עדיין בראש העדיפויות של המועצה, ולעתים קרובות נראה כי זהו הסעיף היחיד שעל סדר יומה.

כל עוד יורשו נושאי תפקידים כמו זיגלר להשתמש בתפקידם כפלטפורמה פוליטית, לא תוכל המועצה לזכויות האדם למלא את תפקידה נאמנה כגוף אובייקטיבי וחסר פניות, כפי שהיא מתיימרת להיות. ואולי, ככלות הכל, ממשלת שווייץ נהגה בתבונה כאשר הציעה את מועמדותו של זיגלר לוועדה המייעצת של מועצת האו"ם לזכויות האדם: ייתכן שלמרבה האירוניה, ז'אן זיגלר הוא האדם המתאים ביותר לתפקיד. אפשר שאין הוא חריג ביורוקרטי או מטרד נסבל, אלא התוצר המובהק של התרבות הפוליטית השלטת באו"ם. הרי הקריירה שלו מגלמת את ערכיה הפגומים של תרבות זו, שאף תגמלה אותו על דבקותו בהם. מבחינות רבות, ז'אן זיגלר אינו אלא השתקפות נאמנה בזעיר אנפין של המועצה לזכויות האדם של האו"ם. ואם כך הם פני הדברים, וארגון

האומות המאוחדות יוסיף להתנהל בנתיב דומה לזה של ז'אן זיגלר, כי אז אם ייגרם נזק בלתי הפיך לא רק לתדמיתו הציבורית, אלא לכל המטרות הנעלות שלשמן הוקם.

הלל נייער הוא מנכ"ל הארגון UN Watch הפועל מז'נבה.

הערות

1. Jean Ziegler, *Les Nouveaux maîtres du monde et ceux qui leur resistant* (Paris: Fayard, 2002); Jean Ziegler, *l'Empire de la Honte* (Paris: Fayard, 2005). כל אחד משני ספרים אלו, שהופצו בכריכה קשה בלבד, נמכר בכשבעים אלף עותקים, זאת בשעה שספר הנמכר בעשרים אלף עותקים נחשב בצרפת לרב־מכר. ספרים אלו הפכו לרב־מכר גם בגרמניה. ראה www.amazon.de/Imperium-Schande-Unterdr%C3%BCckung-Pantheon-Paperbacks/dp/3570550192. את הריאיון עם זיגלר בתכנית הטלוויזיה *l'Invité*, ששודר בערוץ TV5, אפשר לראות ב: www.dailymotion.com/video/x14d8m_l'empire-de-la-honte-jean-ziegler_events.

2. Erwin Koch, "Trommler der Empörung," *Der Spiegel*, January 21, 2002. (להלן "המתופף על תופי התרעומת").

3. קוך, "המתופף על תופי התרעומת".

4. את קלטת השמע אפשר למצוא בצרפתית ב: www.la-bas.org/article.php3?id_article=1161.

5. קוך, "המתופף על תופי התרעומת".

6. Burton Bollag, "For One Swiss Professor, Vexing His Fellow Citizens Is a Duty and a Delight," *The Chronicle of Higher Education*, October 23, 1998.

7. קוך, "המתופף על תופי התרעומת".

8. Bernard Ducret, Jeanne Hersch, Herbert Lithy, and Paul Trappe, "Criteria of Academic Appointment: I. Switzerland: The University of Geneva—A Controversy About M. Jean Ziegler," *Minerva* 14:4 (December 1976), p. 561. (להלן "קריטריונים למשרה אקדמית").

9. דוקרה ואח, "קריטריונים למשרה אקדמית". ליתי מאיים בעמ' 538 ומממש את איומו בעמ' 565.

10. Jean-Marc Béguin, "Jean Ziegler, la retraite en rase campagne," *Le Temps*, November 1, 1999, (להלן "נסיגה תחת אש").
11. קוך, "המתנפף על תופי התרעומת".
12. בגאן, "נסיגה תחת אש".
13. Robert Habel, "Jean Ziegler revient de tout," *L'illustré*, April 5, 1993.
14. קוך, "המתנפף על תופי התרעומת".
15. "Future constitution éthiopienne—Jean Ziegler, expert," *24 Heures*, July 11, 1986.
16. Jean-Claude Buhner, "Jean Ziegler sur la sellette," *Le Monde*, July 26, 1993. המאמר מתאר גם את מערכת ההשמעות החשאית שניהל זיגלר נגד מועמדת מתחרה מטעם המפלגה הסוציאל-דמוקרטית, כריסטיאן ברונר. זיגלר הדליף לעיתונאים מידע בדבר צילומים בלתי הולמים שלה והטיל בלא הרף ספק במוסריותה.
17. "Mugabe a l'histoire et la morale avec lui," *L'Hebdo*, August 22, 2002.
18. ז'אן זיגלר בריאיון לאלאכבר, 18 בספטמבר, 2006. דבריו מצוטטים בהצהרתו של יצחק לבנון, שגריר ישראל במוסדות האו"ם ב'ז'נבה, "Statement by H.E. Itzhak Levanon, Permanent Representative of Israel, Before the Second Session of the Human Rights Council," October 4, 2006, www.extrajudicialexecutions.org/reports/dialogues/hrc_second_session_4_Oct/texts/Israel.pdf.
19. Roger Garaudy, *The Founding Myths of Modern Israel* (Newport Beach, Calif.: Institute for Historical Review, 2000). המכון לבחינת ההיסטוריה שפרסם את הספר הוא המו"ל הגדול בעולם המפרסם טקסטים המכחישים את השואה. כמו כן ראה Patricia Briel, "Tente du dialogue suscite les réserves des invités juifs," *Le Temps*, July 1, 2004. "לאמיתו של דבר, כמו ז'אן זיגלר והאב פייר, מישל ללונג הגן על רוז'ה גארודי בשנת 1996, כשהאחרון הותקף בעקבות פרסום ספרו הרוויזיוניסטי." "רוויזיוניזם" הוא מונח צרפתי מקובל להכחשת השואה.
20. "Survenus dans le royaume de frénésie," מכתב שפורסם באתר הבית של הוועדה לדיון פתוח על השואה, www.codoh.com/inter/intchron1.html.
21. Paul Berman, "Who's Afraid of Tariq Ramadan?" *The New Republic*, May 29, 2007. (להלן "מי מפחד מטאריק רמאדאן?").
22. Martin Beglinger, "Under Suspicion," www.signandsight.com/features/586.html. (פורסם לראשונה ב-*Das Magazin*, January 7, 2006) (להלן "תחת חשד").
23. בגלינגר, "תחת חשד".
24. בגלינגר, "תחת חשד". ראה גם "Tariq Ramadan, genèse d'une star de l'islam," *Le Temps*, January 28, 2004.
25. בגלינגר, "תחת חשד". ראה גם ברמן, "מי מפחד מטאריק רמאדאן?".
26. ראה דו"ח UN Watch מיוני 2006: *Switzerland's Nominee to the UN Human Rights Council and the Muammar el-Qaddafi Human Rights Prize* (להלן מועמד שווייץ). ניתן לקרוא רבים

מזן המאמרים המצוטטים להלן בשלמותם בצרופות לדו"ח זה, הנמצא ב: www.unwatch.org/ ziegler.

27. Bruce Palling, "Gaddafi Funds Peace Prize," *The Independent*, April 25, 1989.
28. Pierre Huguenin, "The Nobel of Qaddafi: Libyan Authorities Create a New Human Rights Prize—Jean Ziegler Sticks His Hands in the Dough," UN Watch, p. 6, www.unwatch.org/atf/cf/%7B6DEB65DA-BE5B-4CAE-8056-8BF0BEDF4D17%7D/Sources%20for%20Ziegler-Khaddafi%20Prize%20Report.pdfK (פורסם לראשונה בצרפתית: "Le Nobel de Kadhafi," *L'Hebdo*, April 27, 1989).
29. נוסף על כך, זיגלר מילא תפקיד חשוב ב"צפון-דרום 21", גוף שהוקם בז'נבה בידי הלובים כדי לנהל את פרס קדאפי. בצעד רב-משמעות, האו"ם הכיר בו כארגון לא-ממשלתי. ראה דו"ח UN Watch, מועמד שווייץ, עמ' 6.
30. ראה "Committee on Elimination of Racial Discrimination Considers Report of Libya," UN Press Document, March 3, 2004, www2.unog.ch/news2/documents/newsen/crd04009e.htm: "המשלחת הלובית קיוותה שהוועדה הייתה מודעת לכל הפעולות שביצעה ממשלת לוב לשם הגנה על זכויות האדם. פרס קדאפי לזכויות האדם נוסד בשנת 1989 והוענק לאלה שגילמו את ערכי זכויות האדם." נוסף על כך, בניסיון ציני לזכות בגושפנקה למהימנות, הוענק הפרס בפעם הראשונה ללוחם אמיתי למען זכויות האדם, נלסון מנדלה.
31. Malik Ozden, "La guerre en Irak sonnera-t-elle le glas de l'ONU?" *Le Courrier*, April 11, 2003.
32. דו"ח UN Watch, מועמד שווייץ.
33. ראה "Qadhafi Human Rights Prize Awarded to President Chavez," Jamahiriya News Agency (Jana), November 23, 2004, www.mre.gov.ve/Noticias/A2004/GiraPresidencial-2004/Libia/otrasnoticiasinternac.htm#02. המאמר מונה את מקבלי הפרס בעבר ובהם זיגלר.
34. "Swiss Human Rights Campaigner Turns Down Qaddafi Award," Agence France Presse—English, October 1, 2002 (להלן "התועמלן השווייצרי דוחה את פרס קדאפי"); "Prix Kadhafi pour les droits de l'homme" Jean Ziegler a refuse la recompense," Schweizerische Depeschentagetur AG (SDA)—Service de base français, October 1, 2002.
35. "Jean Ziegler refuse le 'prix Kadhafi des droits de l'homme,'" *Le Temps*, October 2, 2002 (להלן "ז'אן זיגלר דוחה את פרס קדאפי").
36. "התועמלן השווייצרי דוחה את פרס קדאפי"; "ז'אן זיגלר דוחה את פרס קדאפי".
37. "ז'אן זיגלר דוחה את פרס קדאפי". לאמיתו של דבר, זיגלר קיבל פרסים, כגון הפרס השווייצרי לפוליטיקה בשנת 2004. ראה www.swissinfo.org/eng/swissinfo.html?siteSect=43&sid=5455611.
38. ראה www.gaddafiprize.org/HomePageAr.htm; ראה גם "Le Prix Kadhafi des droits de l'homme quatre fin," Agence Jamahiriya Presse (Jana), November 30, 2005.
39. "Führerstaat, Frisch Gestrichen," *NZZ Am Sonntag*, December 25, 2005.

40. להודעה של ארגונים לא-ממשלתיים המתנגדים להצגת מועמדותו של ז'אן זיגלר
www.unwatch.org/site/apps/nl/content2.asp?c=bdKKISNqEmG&b=ראה 1330815&ct=2165591
Libya Watch for Human Rights; עם החתומים נמנים הגופים הבאים: Madres y Mujeres Anti-Represion por Cuba; Plantados: Until
Libya Human Rights Solidarity; Freedom and Democracy in Cuba; Vietnam Committee on Human Rights; Hope for Africa
International; UN Watch; LICRA (Ligue Internationale Contre le Racisme et l'Antisémitisme);
Concerned Women for America; Cuban Democratic Directorate

41. Michael Jeanneret, "Nations Unies: Jean Ziegler au cœur d'une nouvelle polémique,"
Le Matin, April 24, 2006

42. קור, "המתופף על תופי התרעומת".

43. "Jean Ziegler: Le retour," *Le Temps*, September 4, 2000

44. "UN Swiss Envoy Warns of Apocalyptic Consequences of U.S. Strikes on
Afghanistan," swissinfo.ch, September 23, 2001, www.swissinfo.org/eng/search/Result.html?sit
eSect=882&ty=st&sid=837781 הידיעה צוטטה גם בתכנית "Morning Europe" של הבי-בי-סי
מאותו היום.

45. "Special Rapporteurs Tell Third Committee that Events of 11 September Severely
Affected Efforts to Promote, Protect Rights to Food, Religious Freedom," UN Press Release
ga/shc/3660, November 9, 2001

46. ראה "Swiss Rights Campaigner Urges Swiss Exile for Saddam," Agence France
Presse—English, February 5, 2003

47. ראה "UN Rights Expert Demands Aid Agencies Get Access to Feed Iraqis," Agence
France Presse—English, April 3, 2003

48. ראה את הרשימה שפרסם ארגון המזון והחקלאות, המונה את המדינות המתמודדות
עם מצבי חירום תזונתיים מספטמבר-אוקטובר 2000 עד יוני 2005, www.fao.org/giews/
.english/fs/index.htm

49. Jean-Guy Allard, "UN Special Rapporteur Describes U.S. Blockade of Cuba as
'Unilateral Arrogance,'" *Granma International*, November 12, 2007, www.blythe-systems.com/
UN/pipermail/nytr/Week-of-Mon-20071112/071559.html עוד על ביקור זה במכתבי מנכ"ל
Watch, ללואיז ארבור, נציבת האו"ם לזכויות האדם, 14 בפברואר, 2008, www.unwatch.org/
.site/apps/nlnet/content2.aspx?c=bdKKISNqEmG&b=1330815&ct=5031193

50. לרשימה מקיפה של הצהרותיו האנטי-אמריקניות, ראה *Jean Ziegler's Campaign
Against America: A Study of the Anti-American Bias of the U.N. Special Rapporteur on the Right
to Food*, UN Watch, October 2005, p. 9, www.unwatch.org/atf/cf/%7B6DEB65DA-BE5B-
4CAE-8056-8BF0BEDF4D17%7D/Jean_Zieglers_Campaign_Against_America.pdf (להלן
המערכה של זיגלר נגד אמריקה).

51. "Jean Ziegler s'attaque aux Etats-Unis, au FMI et à l'OMC," Schweizerische
Depeschagentur AG (SDA)—Service de Base français, January 27, 2003

- Bernard Bridel, "Livres politiques: Le maelström de la mondialisation," *Le Temps*, .52
October 28, 2002.
- "Blockade of Cuba Is Genocide, UN Rapporteur Asserts," *Prensa Latina*, March 20, 2005. 53
- "Eight Human Rights Experts Gravely Concerned About Reported Widespread Abuses in Darfur, Sudan," UN Press Release AFR/873, HR/CN/1065, March 29, 2004, Jonathan Fowler, "Nearly Twice as Many Iraqi Children Going Hungry Since Saddam's Outster, U.N. Expert Says," Associated Press, March 30, 2005. 54
- "Pour le conseiller national Jean Ziegler, 'Shimon Peres doit être exclu de l'Internationale Socialiste,'" Associated Press Service Français, August 9, 1982. 55
- Jean Ziegler, *The Right to Food: Preliminary Report of the Special Rapporteur of the Commission on Human Rights on the Right to Food*, UN Commission on Human Rights, 56th sess., July 23, 2001, www.righttofood.org/A56210.pdf. 56
- "United Nations Rights Experts Appeal to Israel on House Demolitions," UN Press Release HR/4768, May 28, 2004, <http://domino.un.org/unispal.nsf/9a798adbf322aff38525617b006d88d7/bf1b3533067bed9f85256ea200695b3b!OpenDocument&Highlight=2,ziegler> (להלן "מומחי האו"ם פונים לישראל"). 57
- "UN: Policies Cause Palestinian Hunger," United Press International, November 12, 2003. 58
- Jean Ziegler, *The Right to Food: Report Submitted by the Special Rapporteur on the Right to Food*, UN Commission on Human Rights, 60th sess., February 9, 2004, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/G04/107/77/PDF/G0410777.pdf?openElement>. 59
- Jean Ziegler, *Mission to the Occupied Territories: Report of the Special Rapporteur on the Right to Food*, UN Commission on Human Rights, 60th sess., October 31, 2003, <http://droitshumains.org/alimentation/pdf/rapp-angl.pdf>. 60
61. "מומחי האו"ם פונים לישראל".
- "Jean Ziegler Compares Gaza Strip to Concentration Camp," (Swiss) SDA—Schweizerische Depeschagentur AG, May 21, 2004, לדברי זיגלר, "רצועת עזה דומה למחנה ריכוז ענק", והוא קרא לאיחוד האירופי להשעות זמנית את הסכמי הסחר החופשי שלו עם ישראל כדי "לאיים על שרון". 62
- "Arab Boycott Office Warns Caterpillar It Will Be Blacklisted for Selling Equipment to Israeli Military," Associated Press Worldstream, June 24, 2004. 63
64. בתדריך שמסר זיגלר בשנת 2004 במושב השישים של הנציבות, ביקשתי ממנו לפרט את אמות המידה שלו לקביעה מיהן המדינות הראויות לשליחות מיוחדת ולכתיבת דו"ח. הוא השיב שהחלטתו נקבעת בתהליך ממושך של התייעצויות עם גופים אזוריים כמו הצלב האדום. אולם לדברי נציג הצלב האדום שנכח באירוע, זיגלר כלל לא קיים התייעצות מעין זו.

65. הרדיו העולמי של ז'נבה חזר על טעות זו בשידורו בחודש אפריל 2007. יש לציין שלמועצה לזכויות האדם יש מדווח מיוחד לענייני פלסטין – פרופ' ג'ון דוגרד – שיחסו השלילי לישראל מתחרה אף של זיגלר.

66. Hillel C. Neuer, *The Struggle Against Anti-Israel Bias at the U.N. Commission on Human Rights*, Jerusalem Center for Public Affairs, Post-Holocaust and Antisemitism Publication, no. 40 (January 1, 2006), www.unwatch.org/site/apps/nl/content2.asp?c=bdKKI.SNqEmG&cb=1314451&ct=1766305.

67. מנהיגות האו"ם העירה על כך רק בעקבות מחאתו של UN Watch. כך הפך זיגלר למומחה לזכויות האדם היחיד בתולדות האו"ם שננזף בפומבי על ידי פקידי הבכירים ביותר של הארגון – המזכיר הכללי של האו"ם, קופי ענאן, והנציבה העליונה לזכויות האדם, לואיז ארבור. ראה "Gaza Comments by Rights Expert", JTA, July 8, 2005; "Annan Slams UN Official," Reuters, July 7, 2005. Irresponsible—UN,

68. מסיבת עיתונאים של האו"ם, 26 באוקטובר, 2006, <http://youtube.com/watch?v=ehUPTdNLpLA>.

69. המערכה של זיגלר נגד אמריקה, עמ' 8: "Table A: Comparison of Jean Ziegler's Treatment of the United States and Food Emergency Countries".

70. המערכה של זיגלר נגד אמריקה, עמ' 8.

71. החלטת העצרת הכללית 141/48, 20 בדצמבר, 1993.

72. ראה החלטת נציבות זכויות האדם 25/2003, 22 באפריל, 2003, http://ap.ohchr.org/documents/E/CHR/resolutions/E-CN_4-RES-2003-25.doc.